

Posudek na diplomovou práci Petry Šenekelové „Problém autority z hlediska profesní etiky učitelské“

V Úvodu své práce autorka přiznává výběr tohoto tématu, protože se jí „zdál zajímavý“, přičemž brzy po své volbě, během své pedagogické praxe, začala tuto „zajímavost“ vnímat i ve smyslu významu, důležitosti a potřeby ujasnit si problém autority mnohem komplexněji, a nikoli pouze formálně. Od této její potřeby se pak odvíjela i koncepce práce, kterou rozčlenila na část teoretickou a část praktickou.

Těžiště teoretické části práce (s.9 – 39) spočívá ve filozofické reflexi pojmu autorita. Autorku tu zaujalo vymezení pojmu autorita v pojetí H. Arendtové a za velmi výstižnou a pozoruhodnou považuje charakteristiku autority Z. Kratochvíla: „Skutečná autorita vyrůstá z moci sdílených základů a z nové hojnosti, kterou dává zakusit. Vrcholnou autoritu zakládá schopnost položit nové základy: ať už v dosud nepřístupném terénu, nebo hlouběji, než byly dosavadní.“ (s. 11). Pro konkrétnější porozumění pojmu autorita dále autorka tematizuje *prvky autority*, diferenciaci mezi „*mít autoritu*“ a „*být autoritou*“, odkud pak přechází k jednotlivým, v literatuře rozlišovaným *druhům autority*. Pedagogickým konotacím pojmu autorita je věnována 2. kapitola „Autorita a její souvislosti s výchovou a vzděláním“ (s. 17 – 24), zamýšlející se nad základními úrovněmi *vztahu autority a výchovy jedince, vztahem autority a svobody ve výchově a vzdělávání*, dále vymezením *autoritářství* a rozdílem mezi *autoritářským* a *demokratickým* stylem výchovy. Završující subkapitola nese název „Současné vnímání autority“, jež autorka spojuje s pojmem *krize autority*. Třetí kapitolu autorka nazvala „Autorita učitele“ (s. 25 – 33) a pozornost tu věnuje významu odborných kompetencí učitele, jeho komunikaci a vlivu autority učitele na kázeň žáků. Kapitola čtvrtá „Profesní etika učitele“ (s. 34 – 39) je orientována na morální „kompetence“ učitele, přičemž autorka tu reflektuje i otázku významu, potřebnosti či naopak „dublování“ profesních etických kodexů.

Celkově je třeba říci, že v teoretické části své práce autorka vycházela z odborné relevantní literatury a strukturování tematizací vybrala podle promyšlených vztahů a souvislostí. Jakkoli se nedomnívám, že k patřičné literatuře přistupovala pouze deskriptivně bez vlastního promýšlení (viz např. její poukaz na s. 24, kde zmiňuje, event. vnímá „dovolávání se“ společnosti „nějaké autority, která by byla rozumná, zdravá a konstruktivní“, tj. ani příliš autoritativní, ale ani příliš liberální, neboť „to nikam nevede“, avšak zároveň vyslovuje určitou skepsi ohledně dosažení takovéto autority ve „společnosti, kde především mezi mládeží dochází k výraznému uvolňování norem a hodnot, které by představovaly určitý řád.“), vytkla bych zde autorce příliš mnoho stránek její práce, které jsou sestaveny pouze z odstavců s odkazy. Navíc, z formálního hlediska autorka nerozlišuje přímé citace od odkazování.

Druhá, „praktická“ část práce představuje průzkum a zpracování dotazníkového šetření ohledně názorů učitelů samotných na problém autority. Zde bych naopak ocenila autorčinu pečlivost a fakt, že se vyvarovala základní chyby, jíž se studenti při svých různých průzkumech a „sociologických šetření“ dopouštějí, totiž přílišné ambicióznosti a nesouladu mezi jimi formulovanými cíli výzkumu a jimi sestavenými otázkami dotazníků, včetně chybné interpretace výsledků. V této části práce oceňuji i autorčinu poctivost a volbu přehlednosti pro „čtenáře“ tak, že u každé otázky dotazníku vždy uvádí přepis všech odpovědí, které na ně obdržela. Nemá smysl zde vybírat a citovat jednotlivé nebo zajímavé názory učitelů, ale rozhodně všechny stojí za pozornost, protože jsou vyjádřením „hlasů z praxe.“ A o to autorce právě šlo: o propojení teoretické reflexe problému s konkrétním vnímáním a poukazy na problémy otázky autority učiteli samotnými. To mne vede k názoru, že autorka svou potřebu „ujasnit si otázku autority učitele“ vzala vážně a s vědomím velkého přínosu pro svou následnou pedagogickou (profesní) práci.

Jako vedoucí její diplomové práce musím rovněž zmínit značný a výrazný autorčin posun – od počátečního tápání, jisté „dezorientace“, způsobené i problémem, že literatury věnující se explicitně a „souhrnně“ sledovanému tématu není mnoho: většinou se autoři problému autority věnují buď jen v diskurzu čistě filozofickém nebo čistě pedagogickém (event. sociologickém, politologickém atd.), a nezamýšlejí se nad jejich vzájemnou „korespondencí“, konkordancí či naopak divergencí – k dobře strukturovanému uchopení problému. Autorka svědomitě využívala konzultací a mnohé náměty a připomínky refleктоvala.

Vzhledem k výše uvedené výtce, navrhuji hodnocení práce stupněm „**velmi dobře**“ s možností relevance tohoto hodnocení v závislosti na kvalitě autorčiny obhajoby.

V Praze 2. 5. 2011

PhDr. Věra Jirásková, Ph.D.